

ÅRSMELDING

2013

TRYGDERETTEN

TRYGDERETTENS VERDIER

Trygderetten har fem sentrale verdier, som vi arbeider etter.

Rettssikkerhet

Effektivitet

Informasjon

Samhandling

Evaluering

Forbokstavene på disse fem verdiene - **REISE** - skal gi deg et bilde av Trygderetten som en organisasjon i utvikling. Vi leter etter forbedringer og endrer oss i takt med brukernes og samfunnets behov.

Noen ord om hver enkelt av verdiene:

- **Rettsikkerhet**

Dette er Trygderettens kjerneverdi og årsaken til at institusjonen ble opprettet i 1967. Uavhengighet, riktige avgjørelser og tilstrekkelig grunngeving står sentralt i denne sammenheng.

- **Effektivitet**

I dette ligger at sakene må avgjøres innen rimelig tid. Dette er også en viktig del av rettsikkerheten. Videre vil vi innrette virksomheten og utføre vårt arbeid på en kostnadseffektiv måte.

- **Informasjon**

Trygderetten vil gjøre virksomheten og avgjørelsene kjent for partene og almenheten på en god måte. Denne verdien stiller også krav til oss om tilgjengelighet og service overfor publikum.

- **Samhandling**

Dette er Trygderettens interne verdi som bør prege vår arbeidsform. Vi vil utvikle en kultur basert på at vi alle arbeider for å nå Trygderettens mål, og at vi deler på erfaringer og kunnskap for å nå disse. Av denne verdien utleder vi våre mål knyttet til arbeidsmiljø, personal-, kompetanse-, organisasjons- og IT-utvikling.

- **Evaluering**

Vi skal etterse og lære av vår egen praksis og vurdere vår egen virksomhet med sikte på forbedring.

INNHold

1. Trygderettens leders beretning for 2013	4
2. Organisasjon	6
3. Formål og hovedprioriteringer	7
4. Saksutvikling i 2013	9
4.1 Mottatte og behandlede saker	9
4.2 Oversikt over sakstyper i 2013	11
4.3 Avgjorte saker fordelt på fullt grunngitte kjennelser og kjennelser med forenklet grunngiving	12
4.4 Resultat av ankebehandlingen	13
5. Måloppnåelse i 2013	14
5.1 Kvalitetsmål	14
5.2 Produksjonsmål	15
5.3 Helse-, miljø- og sikkerhet og øvrig personalpolitikk	16
5.4 Informasjon	16
6. Likestilling	18
7. Blikk på saksbunken	19
8. Perspektivet fremover	29
9. Økonomi/regnskap	30

1. Trygderettens leders beretning for 2013

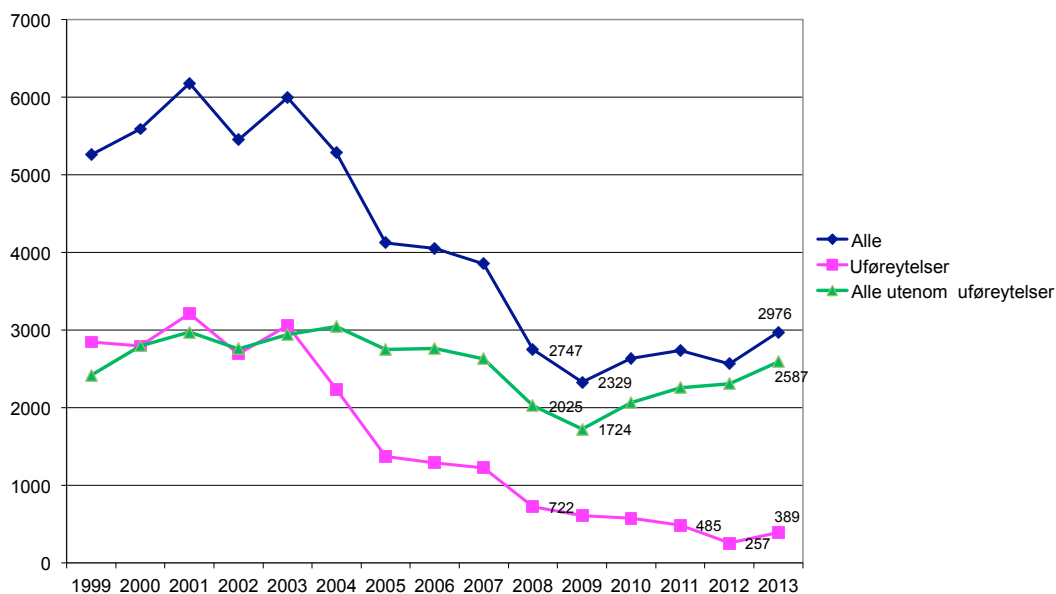
Siden bunnåret 2009, da innkjøringsproblemene i kjølvannet av NAV-reformen for alvor markerte seg i Trygderetten, har saksinngangen steget jevnt og trutt. Med et lite unntak for 2012 da inngangen hadde en liten dipp igjen, i det vesentligste på grunn av et ikke helt lett forklarlig fall i antall uføresaker. I 2013 økte saksinngangen igjen, og betydelig. Veksten fra 2012 utgjorde 16 %, og inngangen endte på 2976, rundt 550 saker mer enn i 2009.

Trygderettens leder
Knut Brofoss

Også uføresakene tok seg noe opp i 2013, men utgjør fortsatt det nest laveste antallet i Trygderettens "moderne" historie.

Saksinngang - totalt og uføreytelser

Som figurene ovenfor sammenholdt med figuren i kapittel 4.2 nedenfor viser, er ikke Trygderetten lenger noe "ensakstype" organ. Uføresakene tilhører en av de større gruppene, men skiller seg ikke vesentlig i omfang fra for eksempel yrkesskadene eller saker om arbeidsavklaringspenger.

Et par områder der vi har hatt en del saker de siste årene, ser ut til å være på retur. Det gjelder blant annet dagpenger under permittering, der først en tilstrømming av praksis i NAV og deretter en liberalisering som følge av instruks fra departementet, har medført betydelige svingninger i saksinngangen. Også sanksjoner overfor arbeidsgivere ved manglende rapportering om oppfølging av sykmeldte har vært en vekstnæring for Trygderetten i den senere tid, men varslede regelendringer, med øyeblikkelig endring av praksis, har allerede medført tørke for behandlingen av sakstypen.

Også produksjonen av saker steg i 2013. Trygderetten avgjorde 2874 saker i 2013. Dette er ca. 120 saker mer enn i 2012, og 310 saker mer enn i 2011, med omtrent samme bemanningen. Men siden produksjonen økte noe mindre enn saksinngangen, økte restansene med ca. 110 saker, og Trygderetten gikk således inn i 2014 med 872 ubehandlede saker.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 3,1 måneder i 2013. Dette er én måned mindre enn i 2012, og representerer den korteste gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i Trygderettens historie. Rundt 97 % av sakene ble avgjort innen seks måneder, og bare 15 ble liggende mer enn 9 måneder.

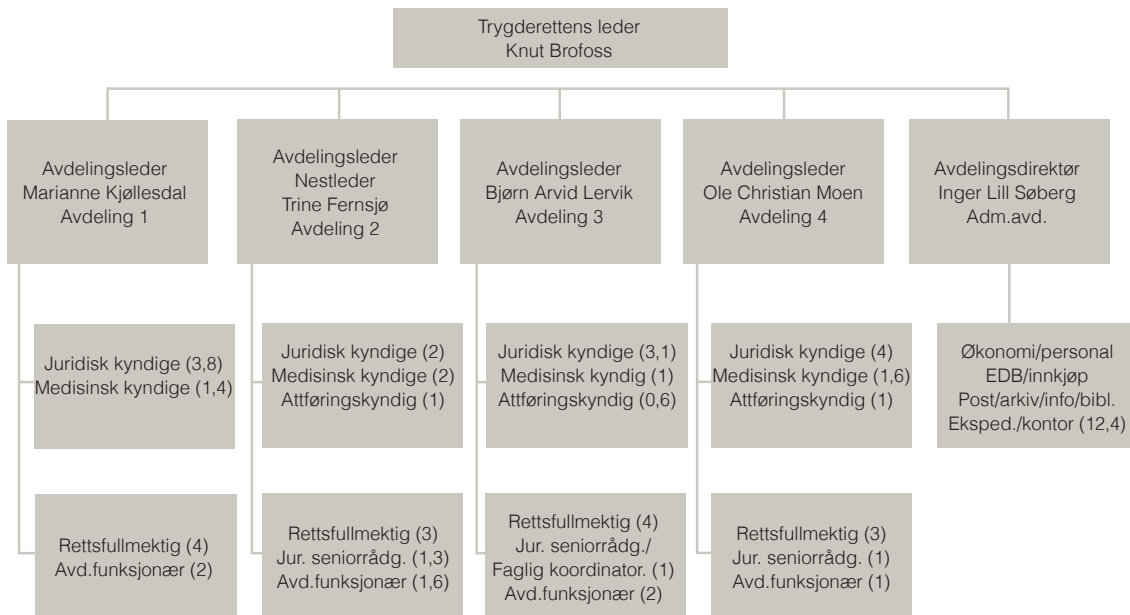
I 2012 ble 23,6 % av de overprøvede vedtakene endret i favør av den ankende part. Endrings- ("gunst") andelen har holdt seg ganske stabil over tid. Det har også fordelingen av gunstandelen mellom de saker som ender med en omgjøring i Trygderetten, og de saker vi i form av en formell avgjørelse om oppheving og hjemvisning sender tilbake til ny behandling i underinstansen, i 2014 henholdsvis 14,1 % og 9,5 %.

Trygderetten har også i 2013 vært opptatt av å forbedre kvaliteten på vårt eget arbeid, særlig med sikte på å koordinere vår egen praksis. Det ble avsagt to femmedlemskjennelser, som begge endte med stadfestelse av ankemotpartens vedtak. Den ene, ankesak nummer 12/391, gjaldt spørsmålet om betydningen av at det var krysset "nei" på spørsmålet om vedkommende var arbeidssøker på meldekortet for dagpenger. Den andre, ankesak nummer 12/1151, gjaldt blant annet Trygderettens kompetanse til å behandle spørsmål om anvendelsen av de ulovfestede reglene om motregning.

Trygderetten har også i 2013 vært en svært stabil arbeidsplass. En av våre medisinske kyndige rettsmedlemmer, Herina Brandtzæg, gikk av for aldersgrensen, og til erstatning for henne og medisinske kyndige rettsmedlem Arne Eikås, som gikk av i 2011, tiltrådte to nye rettsmedlemmer, Rajinder Midha og Rune Olav Stenslet. Ellers har det, som vanlig, vært en del utskiftninger i rettsfullmektiggruppen.

2. Organisasjon

Medarbeidere og årsverk pr. 1. mars 2014

Ny organisasjon med inndeling i avdelinger ble etablert pr. 1. september 1997 og forutsatte en stillingsplan på 63 årsverk. Organisasjonsplanen ble gradvis gjennomført i løpet av 1998, og ble tatt fullt ut i bruk i 1999. På grunn av sterk økning i saksinngangen fra 1999 ble antall årsverk økt noe, men er redusert igjen i løpet av de siste årene fordi saksinngangen har ligget på et lavere nivå siden ca. 2005. Trygderettens totale antall årsverk utgjør 62,3 pr. 1. mars 2014 når vi regner med de fire som arbeider deltid på pensjonistvilkår.

Trygderetten har nå, foruten leder, en nestleder og 25 andre faste medlemmer. I tillegg har den pr. 1. mars 2014 13 rettsfullmektiger. Lederen, nestlederen og minst ett annet medlem skal fylle vilkårene for å være høyesterettsdommer. Rettsmedlemmene er embetsmenn og benevnes i alminnelighet trygderettsdommere. Trygderetten har juridiske, medisinske og attføringskyndige rettsmedlemmer. Rettsfullmektigene tilsvarer dommerfullmektigene i de ordinære domstoler.

Trygderetten utfører administrative oppgaver for tre mindre nemnder, Statens helsepersonellnemnd, Klagenemnda for behandling i utlandet og Preimplantasjonsdiagnostikknemnda.

3. Formål og hovedprioriteringer

Trygderetten skal treffe vedtak om individuelle rettigheter og plikter etter lov om folketrygd m.fl. For øvrig skal Trygderetten behandle de saker som etter særlig lovbestemmelse hører under Trygderetten, se lov om anke til Trygderetten av 16. desember 1966 nr. 9.

Trygderetten er ikke en del av det alminnelige domstolsapparat, men virker i realiteten som en domstol. Mange av saksbehandlingsreglene er de samme som for vanlig rettergang. Til forskjell fra domstolene er imidlertid saksbehandlingen i Trygderetten i det store flertall av sakene skriftlig.

I den enkelte sak kan Trygderetten ikke instrueres av noe annet organ om avgjørelsen. Domstolsbehandling av Trygderettens avgjørelser skal skje ved lagmannsretten som første instans. Slik overprøving skjer sjelden. I de senere år er det blitt anlagt 50-70 søksmål for lagmannsrettene pr. år, hvorav noe over halvparten kommer til realitetsbehandling. Trygderetten er dermed i all hovedsak siste instans for saker etter pensjons- og trygdelovene. Dette er saker av stor velferdsmessig betydning for den enkelte. Trygderetten er derfor i sosialpolitisk sammenheng en svært viktig institusjon.

I Prop. 1 S (2012-2013), er Trygderettens hovedmål skissert som følger:

- Avsi kjennelser som er i overensstemmelse med de lover og regler som gjelder.
- Behandle og avgjøre sakene på en slik måte at de vilkår som stilles til behandling i lov om anke til Trygderetten oppfylles.
- Avsi kjennelser som er retningsgivende for trygdeforvaltningen og andre rettsanvendere innenfor trygde- og pensjonsrettens område, og å koordinere Trygderettens egen praksis.
- Avgjøre sakene med en forsvarlig saksbehandlingstid.
- Behandle og avgjøre sakene på en slik måte at det gir tillit både hos den ankende part og ankemotparten.
- Avgjøre sakene i takt med endringer i saksinngangen.

I departementets tildelingsbrev til Trygderetten ble satsingsområdene for 2013 beskrevet slik:

Kvantitative styringsparametre:

- 90 pst. av sakene skal være behandlet innen seks måneder
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid skal ikke overstige fire måneder
- Ingen saker skal være eldre enn 9 måneder
- Antall restanser skal ikke overstige 900 saker
- Andelen fullt grunngitte kjennelser skal være minst 70 pst.

Kvalitative styringsparametre:

- Arbeidet med retningsgivende kjennelser skal gis høy prioritet; 5 saker bør settes med 5 rettsmedlemmer
- Muntlighet i saksbehandling videreføres
- Det skal gjennomføres tiltak for kvalitetsutvikling og praksiskoordinering, herunder utforming av kjennelser

Riktige avgjørelser innen forsvarlig tid

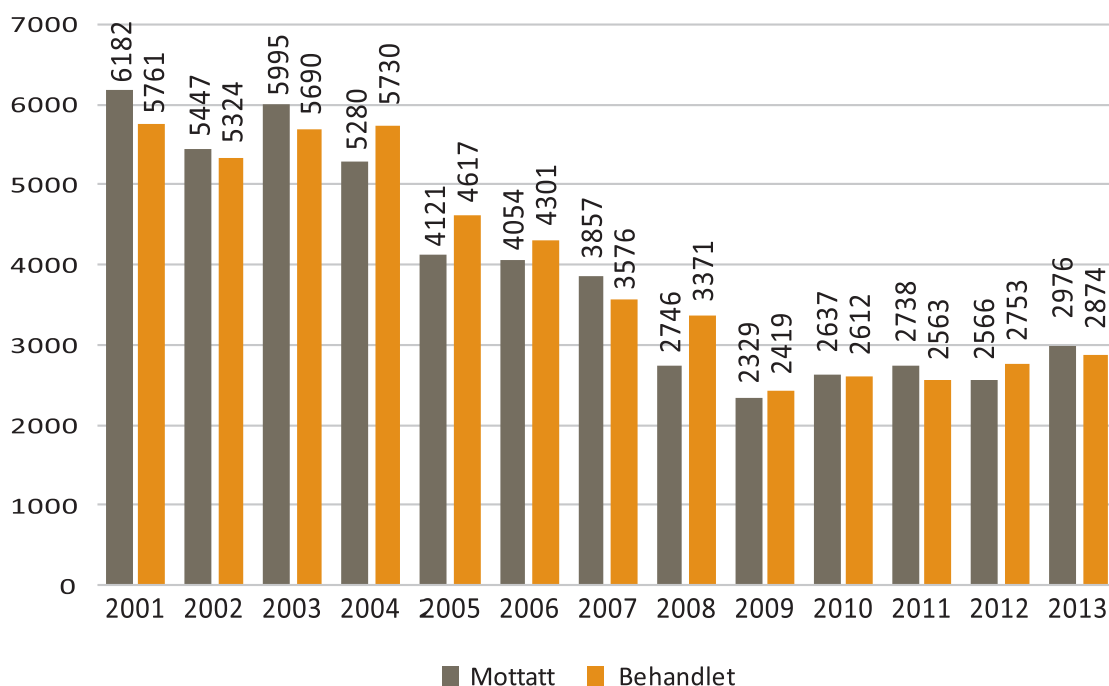
4. Saksutvikling i 2013

4.1 Mottatte og behandlede saker

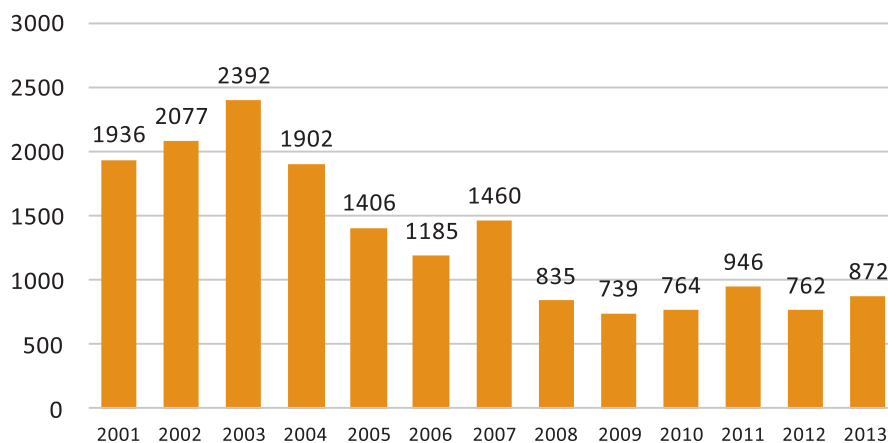
Etter en foreløpig topp i saksinngangen 2001 med over 6000 saker og deretter et jevnt høyt nivå de to neste årene, har saksinngangen sunket betraktelig, til 3857 i 2007 og helt ned i 2329 i 2009. Saksinngangen har deretter økt, i 2010 til 2673 og i 2011 til 2738. Etter en mindre nedgang i 2012 til 2565 saker, økte saksinngangen i 2013 til 2976 saker.

I de første årene med nedgang skjedde denne i det alt vesentlige på uføreområdet. Fra å ha utgjort ca. 50 % av sakene i 2003 utgjør andelen uføresaker nå bare ca. 13 %. Så å si hele reduksjonen i saksmengden fra 2003 til 2006 skyldtes reduksjonen i antall uføresaker. Dette henger hovedsakelig sammen med at muligheten til å klage en gang i NAV før ev. anke til Trygderetten, ble vesentlig utvidet på uføreområdet i forbindelse med innføringen av tidsbegrenset uførestønad fra 1. januar 2004.

Mottatte og behandlede saker 2001-2013

Til behandling pr 31.12

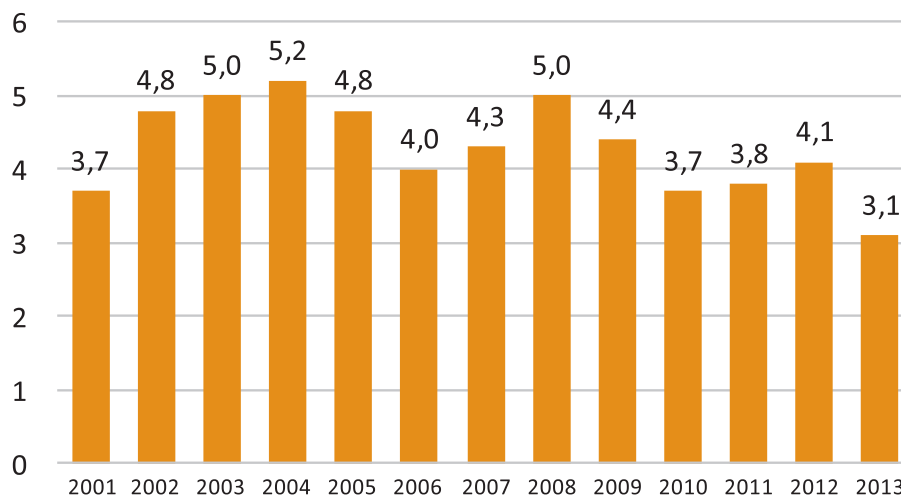

Ved årets utgang hadde Trygderetten 872 ubehandlede saker mot 762 ved utgangen av 2012 og 946 ved utgangen av 2011.

Etter en økende saksbehandlingstid på starten av dette årtusen, sank den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden markert fra 2004 til 2006. Deretter har behandlingstiden holdt seg forholdsvis jevnt på rundt 4 måneder, bortsett fra en økning til 5 måneder i 2007. I 2013 var gjennomsnittlig behandlingstid på 3,1 måned, som er den laveste siden 2000.

I 2013 ble ca. 97 % av sakene avgjort innen seks måneder, mens 15 saker ble over 9 måneder før de ble avgjort. Målet er at ingen saker skal bli over ni måneder før de blir avgjort, men i noen tilfeller er det forhold utenfor Trygderetten som forhindrer dette.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i måneder, avgjorte saker

I 2013 avsa Trygderetten 2874 kjennelser.

Trygderetten mottok i 2013 til sammen 2976 saker – en økning på drøyt 400 fra 2012

Mottatte saker	2976
Behandlede saker	2874
Ubehandlede saker pr. 31.12	872

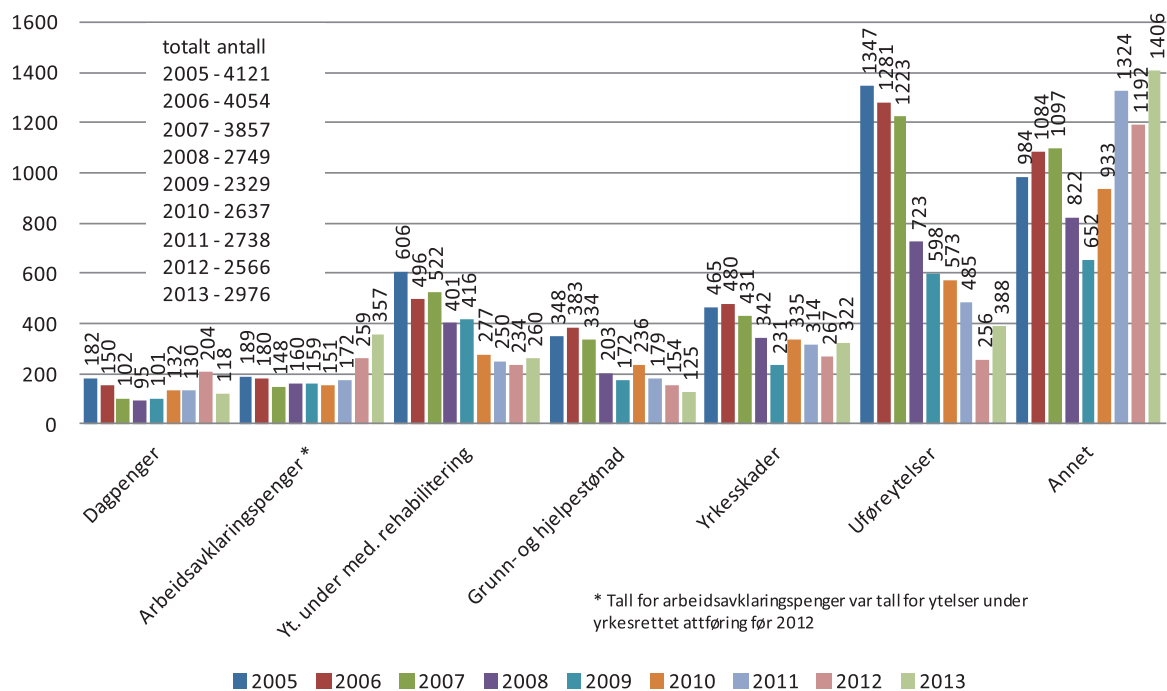
4.2 Oversikt over sakstyper i 2013

Saker vedrørende uføreytelser utgjorde i 2013 ca. 13 % av den totale saksmengde og er igjen det største området. Andelen er imidlertid vesentlig lavere enn for noen år siden, da området utgjorde ca. 50 % av saksinngangen. De øvrige sakstypenes relative andel har følgelig økt de siste årene.

Saker som gjelder arbeidsavklaringspenger utgjør nå den største gruppen med ca. 12 % av totalen. Saker som gjelder yrkesskade/yrkessykdom utgjorde ca. 11 % av saksinngangen.

Sakene som omfattes av "Annet" i figuren nedenfor, inkluderer blant annet saker som gjelder tilbakekreving av feilutbetalt stønad og saker om offentlig tjenestepensjon i KLP og Statens pensjonskasse.

Innkommne saker 2005-2013 fordelt på sakstype

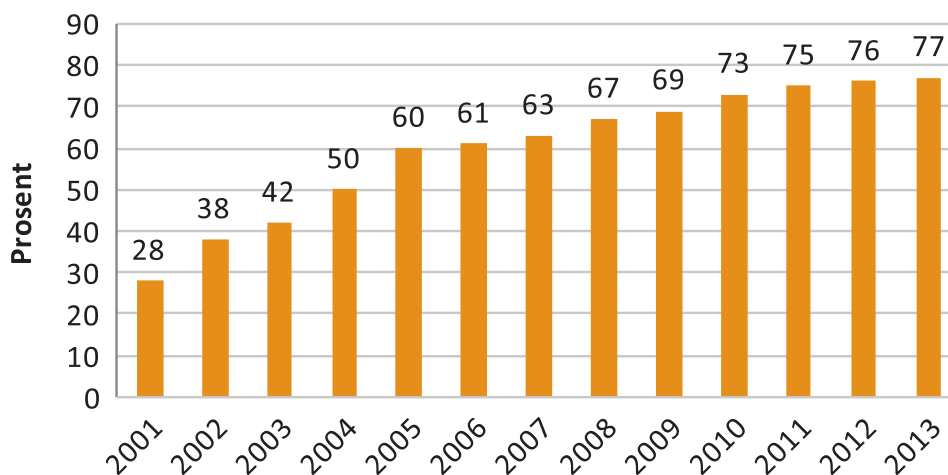
4.3 Avgjorte saker fordelt på fullt grunngitte kjennelser og kjennelser med forenklet grunngiving

Trygderettens primære oppgave er å treffe avgjørelser i enkeltsaker. Men det er også et mål å søke å trekke opp retningslinjer for fremtidig praksis.

Lovens hovedregel er at Trygderettens kjennelser skal begrunnes. Hvis retten enstemmig finner at anken ikke kan føre frem og resultatet av kjennelsen ikke antas å få betydning utover den foreliggende sak, var det inntil 1. januar 2004 lov hjemmel for at retten kunne unnlate å gi begrunnelse. Denne adgangen er fra samme dato opphevet og erstattet med adgang til å bruke forenklet grunngiving. Dermed skal det gis en begrunnelse i alle saker, enten forenklet eller full grunngiving. Alle saker som avsies til gunst for den ankende part, skal ha full grunngiving.

Andel kjennelser med full grunngiving har økt jevnt de siste årene, og i 2013 ble 77 % av kjennelsene avgitt med full grunngiving.

Andel kjennelser med full grunngiving

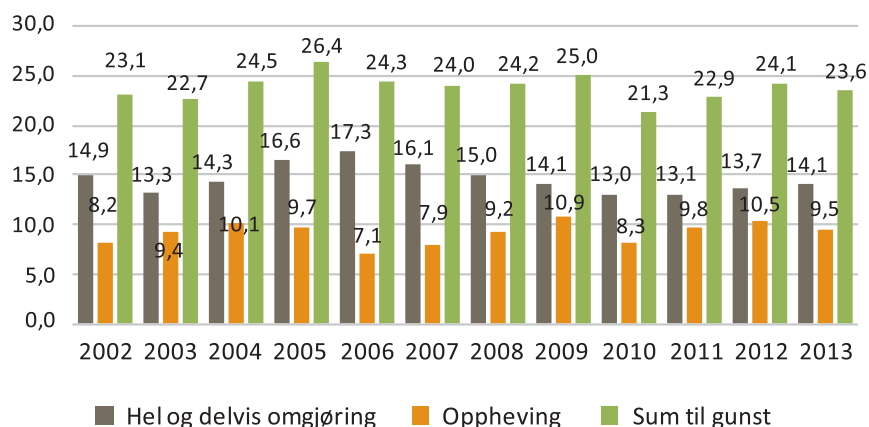
Betydelig økning i andelen kjennelser med full grunngiving
– fra 28 % i 2001 til 77 % i 2013.

4.4 Resultat av ankebehandlingen

Trygderettens behandling av et vedtak kan få tre utfall. Vedtaket kan stadfestes, eller Trygderetten kan omgjøre vedtaket, helt eller for en del av vedtaket. Det innebærer at Trygderetten selv treffer realitetsvedtak i saken. Det tredje alternativet er at Trygderetten kan oppheve vedtaket og henvise saken til ny behandling i vedkommende etat, såkalt hjemssending. Det siste skjer i tilfelle der retten finner at saken ikke er godt nok opplyst fra forvaltningens side.

I ca. 75 % av sakene blir resultatet at vedtaket stadfestes. Denne andelen har holdt seg nokså konstant siden tidlig 2000-tall, og det er heller ikke store svingninger i forholdet mellom omgjøring og oppheving de siste årene.

Hel og delvis omgjøring-oppheving

Mellom de ulike saksområdene er variasjonen store. I saker vedrørende uførepensjon lå omgjørings- og opphevingsandelen på henholdsvis ca. 19 % og 11 % i 2013. Dette er omtrent på nivå som de to foregående årene. I saker om arbeidsavklaringspenger lå omgjørings- og opphevingsandelen på henholdsvis ca. 21 % og 11 %, mens det i yrkesskadesakene var 12 % av sakene som ble omgjort og ca. 11 % som ble opphevet.

14,1 % av sakene ble helt eller delvis omgjort i 2013. 9,5 % av sakene ble opphevet og hjemssendt.

5. Måloppnåelse i 2013

5.1 Kvalitetsmål

Sentrale kvalitetsmål i 2013 har vært knyttet til:

- andelen kjennelser med full grunngeving
- å avsi retningsgivende og prinsipielle kjennelser
- kvalitetssikring og praksiskoordinering
- utviklingsarbeid mht. IT, bl.a. Trygderettens internett- og intranettsider
- ivareta våre forpliktelser som IA-virksomhet

Fra 1. januar 2004 ble trygderettsloven § 21 tredje ledd endret fra en adgang til å avsi kjennelse uten grunngeving til en adgang til å avsi kjennelse med forenklet grunngeving.

Andelen kjennelser med full grunngeving har økt betydelig de siste årene. I 2001 utgjorde andelen kjennelser med full grunngeving 27,5 %. Denne andelen økte til 40,7 % i 2003, videre til nesten 50 % i 2004 og endte i 2013 på 77 %. I de resterende sakene blir det gitt en forenklet grunngeving. Alle som har hatt en ankesak i Trygderetten får dermed en grunnlagt kjennelse, de fleste i form av en kjennelse med fullstendig grunngeving og de resterende i form av en kjennelse med forenklet grunngeving. Slik forenklet grunngeving anvendes i ankesaker der retten er enstemmig om at anken ikke vil føre frem og der saken ikke har konsekvenser utover den konkrete sak. Alle saker som blir omgjort til fordel for den ankende part har fullstendig grunngeving.

Trygderetten har i 2013 gjennomført mange tiltak for å utvikle kvaliteten og koordinere praksis. Dette er en kontinuerlig prosess som imidlertid i noen grad må tilpasses saksinngangen. Følgende tiltak har vært sentrale i 2013:

- Praksisnotat om pleiepenger
- Fagnotat om dommer fra lagmannsrettene i årene 2010-2012 som gjelder prøving av Trygderettens kjennelser
- Valgt ut veiledende kjennelser innenfor flere nye områder, herunder saker på EØS-området, og komplettert innenfor "gamle" områder
- Komplettert vår egen kjennelses- og domssamling med nye dommer og kjennelser
- Gjennomgang av dommer fra lagmannsrettene
- Praksis og praksiskoordinering har vært tema på faglige samlinger
- Det er utgitt 3 utgaver av "Innblikk"

Trygderetten har et løpende fokus på en mest mulig optimal ressursfordeling avdelingene imellom. Det satses på å ha en god og oppdatert tilgang på relevante rettskilder, bl.a. holdes vår egen doms- og kjennelsessamling oppdatert jevnlig. Et eget bibliotekutvalg sørger for at relevant faglitteratur holdes mest mulig oppdatert.

Trygdesaker i de alminnelige domstoler

Begge parter har adgang til å få prøvet Trygderettens avgjørelse i lagmannsretten hvis de ikke er fornøyd med resultatet i saken. Med få unntak er det bare den private part som bringer saken inn for lagmannsretten. Antall saker som bringes inn for lagmannsretten økte markant i 2001 da ca. 90 kjennelser fra Trygderetten ble påanket. Fram til og med 2005 økte antallet noe, men har gått en del ned de siste årene. I 2013 har Trygderetten fått melding om at det er tatt ut stevning i 42 saker. Av de sakene som ble brakt inn for lagmannsrettene, gjaldt ca. 17 % arbeidsavklaringspenger. Saker som gjelder uføreytelser og yrkesskade utgjorde begge ca. 10 %.

Det ble i 2013 avsagt 39 dommer i lagmannsrettene, hvorav staten ble frifunnet i 31 saker. I 8 saker ble Trygderettens kjennelse kjent ugyldig eller opphevet. Trygderetten er videre kjent med at lagmannsrettene har avsagt 14 kjennelser i saker som tidligere var avgjort i Trygderetten.

Høyesterett avsa 12. desember 2013 dom i en sak som tidligere var avgjort av Trygderetten. Saken, som er inntatt i Norsk Retstidende 2013 side 1642, gjaldt spørsmålet om en tidligere tannlegeassistent, som hadde vært eksponert for kvikksølv i arbeidet, fylte vilkåret i folketrygdloven § 13-4 annet ledd om at sykdomsbildet må være karakteristisk og i samsvar med det den aktuelle påvirkning kan framkalle. Høyesterett kom til at dette vilkåret var oppfylt, og at Trygderettens kjennelse var ugyldig på grunn av uriktig lovforståelse..

Det kan vanskelig leses ut av domstolenes avgjørelser at Trygderettens kjennelser ikke holder tilfredsstillende kvalitet. Lagmannsrettene er i svært få saker uenig i Trygderettens lovforståelse, men har i enkelte saker vurdert den konkrete rettsanvendelsen annerledes enn Trygderetten. Dette kan ha sammenheng med at det for lagmannsretten er framlagt nye opplysninger, samt at lagmannsretten til dels har utvist et noe mer liberalt skjønn.

5.2 Produksjonsmål

I 2013 var målet at

- den gjennomsnittlige saksbehandlingstid ikke skal overstige fire måneder
- 90 % av sakene skal avgjøres inne seks måneder
- ingen saker skal bli over ni måneder
- Antall restanser skal ikke overstige 900 saker

I 2013 var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden 3,1 måneder når vi ser alle saksområder under ett. Dette er nedgang i forhold til 2012 da tilsvarende tall viste 4,1 måneder og godt under målet på fire måneder.

Målsettingen om at 90 % av sakene skulle være ferdigbehandlet innen seks måneder ble oppfylt. Tallet for 2013 viser at 97 % av sakene ble avgjort innen seks måneder.

Inntil 2008 var den absolutte yttergrense for hvor gamle sakene kunne bli, satt til 12 måneder. Dette kravet er fra 2008 skjerpet til 9 måneder. I alt 15 saker ble i 2013 avgjort etter utløpet av denne fristen, en reduksjon fra 55 saker i 2012.

Målet om at antall restanser ikke skal overstige 900 saker ble også nådd, idet restansene ved utgangen av 2013 var på 872 saker.

5.3 Helse-, miljø- og sikkerhet og øvrig personalpolitikk

Trygderettens målsetting er å ha et faglig kompetent og motivert personale som gis mulighet til utvikling og oppbygging av egen kompetanse. Det skal legges vekt på helse, miljø og sikkerhetsarbeid.

Av sentrale aktiviteter i 2013 kan følgende nevnes:

- Ergonomisk kartlegging/tilrettelegging etter behov.
- Vernerunde er gjennomført og er fulgt opp/under oppfølging.
- Trygderetten er en IA-virksomhet. IA-avtalen som ble inngått i 2011, varte ut 2013. Det er primo mars 2014 inngått ny IA-avtale mellom Regjeringen og hovedorganisasjonene i arbeidslivet; avtalen varer ut 2018. Trygderetten vil inngå avtale med NAV Arbeidslivssenter.
- Alle ansatte kan benytte trimrommet to ganger pr. uke i arbeidstiden ("utvidet lunsj", 45 min. pr. gang). Instruktør er til stede.
- Det er avholdt kurs i førstehjelp.
- Trygderetten har lokaler som er tilrettelagt for funksjonshemmede.
- Det ble i mai 2013 gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse i regi av Statens arbeidsmiljøinstitutt (lik den vi hadde i 2011). Resultatene fra undersøkelsen var positive og foranlediger i liten grad særskilte oppfølgingstiltak.
- Alle ansatte er oppfordret til faglig påfyll i form av kurs og seminarvirksomhet. Alle avdelingene har arrangert internseminar i løpet av året og det er også gjennomført et seminar for alle medarbeiderne i Trygderetten.
- Det er avholdt møter med de tillitsvalgte og med arbeidsmiljøutvalget etter fastsatt møteplan.

5.4 Informasjon

Trygderettens målsetting er at det skal gis god, konsistent og tilstrekkelig informasjon om Trygderettens virksomhet og avgjørelser.

Trygderetten utgir om lag hvert kvartal "Innblikk" - en egen elektronisk avis på hjemmesiden (www.trygderetten.no). "Innblikk" inneholder sammendrag av kjennelser av allmenn eller prinsipiell interesse. Advokater, ankemotparter, media og andre interesserte kan tegne gratis abonnement på "Innblikk" og få elektronisk varsel når ny utgave foreligger. Interessen for dette tilbudet har vært stort.

Trygderettens hjemmeside er flittig besøkt. Vi antar at mulighet for å søke i anonymiserte kjennelser har vært en viktig bidragsyter til dette.

Det har vært nedsatt en arbeidsgruppe til å vurdere forbedring av hjemmesidene, bl.a. mht. søkemulighetene, og dette arbeidet har vært fulgt opp i 2013. Nye/forbedrete sider lanseres i løpet av mars 2014.

Elektronisk varsel når ny utgave av avisen "Innblikk" foreligger.
Søkemuligheter i kjennelser på www.trygderetten.no

6. Likestilling

Trygderetten arbeider aktivt for at kvinner og menn i organisasjonen skal behandles uavhengig av kjønn. Ved nyansettelser legges det vekt på å understreke i stillingsutlysninger at arbeidsstaben skal avspeile befolkningssammensetningen både når det gjelder kjønn og kulturelt mangfold. Kvinner oppfordres til å søke dersom det er under 40 % kvinner i den aktuelle stillingskategorien.

Innen de ulike stillingskategoriene var det per 31.12.2013 69 % menn blant rettsmedlemmene og 31 % kvinner. Blant rettsfullmektigene er tendensen motsatt; andelen menn og kvinner er hhv. 27 og 73. Blant det øvrige personalet (økonomi, personal, arkiv, IT, kontortjenester mv.), er det 77 % kvinner og 23 % menn.

Lønnsnivået innenfor de ulike stillingskategoriene er det samme for kvinner og menn og alle har samme arbeidstid. Andelen kvinner og menn som er deltidsansatt, er omtrent den samme.

7. Blikk på saksbunken

Trygderetten avsa 2874 kjennelser i 2013. Av disse var 2218 fullt grunngitte. Vi har valgt ut og gitt et sammendrag av en del saker. Sakene er hovedsakelig relatert til bestemmelsene i folketrygdloven (ftrl.). Hovedtyngden av Trygderettens avgjørelser gjelder denne loven.

Lov om folketrygd (folketrygdloven)

Kapittel 1. Formål om definisjoner m.m.

Kjennelse av 2. august 2013. Ankesak nr. 13/00119. Ftrl. § 1-5. Sivilstand. Rettigheter som gjenlevende med grunnlag i ekteskap inngått som 13 åring.

Oppheving av vedtak om ikke å tilstå gjenlevendepensjon. Kvinne født i et afrikansk land, bosatt i land i EØS og etter hvert blitt statsborger søkte om etterlattepensjon fra Norge på EØS skjema. Kvinnen var gift, og hadde to barn med en person født i et afrikansk land. Mannen hadde vært bosatt i Norge og etter hvert blitt norsk statsborger. Han døde i 2001 i Norge. Avslagsvedtaket var grunnlagt i at kvinnen var 13 år da paret giftet seg. Retten mente at NAV feilaktig hadde lagt til grunn at ekteskapet måtte vært generelt anerkjent i Norge. Retten viste til at utgangspunktet er at et utenlandsk ekteskap er gyldig dersom det er gyldig inngått i vigselslandet. Unntak gjelder dersom anerkjennelsen av ekteskapet åpenbart vil virke støtende på den norske rettsorden. Retten viste til at det gjelder ingen generell adgang for forvaltningen til å treffe en endelig avgjørelse om at et ekteskap strider mot ordre public - regelen. Retten viste til kjennelse avsagt av Høyesterett den 22. august 2012 i ankesak 2012/1126. Trygderetten viste til at forvaltningen derfor i den enkelte forvaltningssak må ta standpunkt til hvorvidt et utenlands ekteskap kan anerkjennes. Retten viste til to Høyesterettsdommer samt Holmøy og Lødrup 1994 side 46 flg. Det skal vises varsomhet med å underkjenne et ekteskap etter ordre public. Retten konkluderte med at det ikke kunne anses å foreligge forhold i saken som talte for at ekteskapet stred mot ordre public.

Kapittel 3. Pensjonskomponentene, trygdetid, pensjonspoeng, beregning av pensjoner, forsøringstillegg

Kjennelse av 27. september 2013. Ankesak nr. 13/01021. Ftrl. § 3-16. Pensjonsberegning – godskrivning av pensjonspoeng for omsorgsarbeid. Overføring av pensjonsopptjening for omsorgspoeng, jf. § 10-5 i forskrift gitt i medhold av ftrl. § 20-21. Overføring forutsetter søknad om dette fra den andre forelderen, jf. § 10-5. Etter forholdene ikke avgjørende at Likestillings – og diskrimineringsombudet har funnet at § 10-5 er i strid med § 3 i likestillingsloven.

Stadfestelse av vedtak om å avslå krav fra far om godskrivning av omsorgspoeng for omsorg for sine to barn. Retten la til grunn at barnas mor, som var den som hadde mottatt barnetrygden, var godskrevet omsorgspoeng for de omsøkte periodene, og at hun i tråd med forskrift om alderspensjon i folketrygden § 10-5 andre ledd ikke hadde søkt om at disse ble overført til den ankende part. Retten fant det ikke avgjørende at Likestillings- og diskrimineringsombudet hadde konkludert med at forskriften § 10-5 andre ledd var i strid med likestillingsloven § 3,

jf. uttalelse av 18. oktober 2012. Bestemmelsen var ikke blitt endret etter Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse, og retten kunne ikke se at det var grunnlag for å sette bestemmelsen til side i herværende sak. Det fulgte da direkte av forskriften § 10-5 andre ledd at medlemmet som barnets far ikke kunne sette frem krav om overføring av omsorgspoengene fra barnets mor til seg selv.

Kapittel 4. Dagpenger under arbeidsløshet

Kjennelse av 25. januar 2013. Ankesak nr. 12/00391. Ftrl. § 4-8. Dagpenger. Meldeplikt og møteplikt. "Femmedlemskjennelse". Krav til melding - uriktig utfylling av meldekort.

Stadfestelse. Vedkommende hadde mistet dagpenger i 14 dager fordi han hadde krysset av "nei" på spørsmål 5 på meldekortet om han fortsatt ville være registrert hos NAV de neste 14 dagene. Et flertall mente at han ved å svare "nei" rent faktisk ikke hadde "meldt seg som arbeidssøker" slik ftrl § 4-8 krever. Annen forståelse ville hindre NAV i å drive formidlingsarbeid - noe som var en helt sentral oppgave. Årsaken til at det var oppgitt "nei" som nevnt på meldekortet kunne ikke ha betydning. Noe annet ville bety at det ble tilstått dagpenger i en periode medlemmet verken fylte vilkårene i ftrl § 4-5 eller ftrl § 4-8. Mangeårig praksis for annen tolking i Trygderetten var ikke avgjørende. Mindretallet la til grunn at meldekortet var innsendt til rett tid, mottatt og registrert hos NAV innen fristen og at medlemmet ikke hadde ment å svare "nei" på spørsmål 5. Slik åpenbar feilavkryssing kunne ikke få samme konsekvenser som ved å "unnlate å melde seg." Flertallets tolking ville få store økonomiske konsekvenser for medlemmet. Mindretallet viste til de forbedringene Arbeids- og velferdsdirektoratet hadde foretatt høsten 2012 på de elektroniske meldekortene, der det nå var innført et "kontrollspørsmål" i tilknytning til spørsmål 5. Mindretallet fant ikke grunn til å fravike Trygderettens faste og langvarige praksis fra 2001, der man hadde sett bort fra slike feilføringer.

Kapittel 8. Sykepenger

Kjennelse av 19. april 2013. Ankesak nr 12/02161. Ftrl. § 8-15. Sykepenger – rett til sykepenger og feriepenger som arbeidstaker. Konkrete forhold tilsa at opphold i arbeid på mer enn måned representerte avspasering - som ikke førte til bortfall etter § 8-15.

Omgjøring. Vedkommende var fast ansatt i en 60 % stilling i et busselskap, og mottok i tillegg gradert AFP fra folketrygden. Han hadde arbeidet mer enn stillingsdelen tilsa i 2011, og avspaserte opparbeidet fritid etter 11. november 2011. Retten viste til Ot.prp.nr.19 (1989-1990) om begrepet "arbeidsforholdet avbrytes" i forhold til deltidsarbeidende, der det er uttalt at "avspasering av opparbeidet fritid i et løpende arbeidsforhold, regnes heller ikke som noe avbrudd i arbeidsforholdet." Det var ikke noe som tyder på at lønnsinntekt ville falle bort etter fritidsperioden. Overskridelse av inntektsgrensen for AFP i 2011 ville gitt betydelig reduksjon av AFP - slik at utbyttet av å arbeide ville vært lite. Videre hadde NAV i annen sammenheng forutsatt at vedk. hadde arbeidsinntekt fram til 1. juli 2012. Ellers gjaldt at han ikke var utmeldt av arbeidstakerregisteret i avspaseringsperioden i 2011. Vedkommende hadde etter dette rett til sykepenger fra Nav som arbeidstaker etter at avspaseringsperioden var over.

Kapittel 9. Stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom

Kjennelse av 1. februar 2013. Ankesak nr. 12/01885. Ftrl. § 9-6. Stønad ved barns sykdom – omsorgspenger. Postviralt tretthetssyndrom ikke ansett å være ”andre betydelige kroniske sykdommer og funksjonshemninger” ,jf. § 1 i forskrift om hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi utvidet rett til omsorgspenger etter folketrygdloven § 9-6.

Stadfestelse. Trygderetten var enig i at en far ikke fylte vilkårene for utvidet rett til omsorgspenger etter folketrygdloven § 9-6 for å ta seg av datteren på 15 år. Datteren hadde hatt postviralt utmattelsessyndrom i ca 4 år og var stort sett sengeliggende. Foreldrene hadde hatt pleiepenger flere ganger. Fordi datteren var over 12 år, var det avgjørende om datteren kunne anses for kronisk syk. Det måtte da gjøres en sammenligning med sykdomsgrupper i sykdomslisten i forskrift til § 9-6 i punktene 1-26 (punkt 27 nevner andre betydelige kroniske sykdommer enn de oppregnede). Retten pekte på at punktene 1-26 i det vesentlige var betydelige sykdommer som ville vare livet ut og som ikke kunne helbredes ved behandling, men ville kreve regelmessige kontroller og vedlikeholdsbehandling. Erfaringsmessig er prognosen bedre for ungdom med ME og retten kunne derfor ikke se at denne sykdommen var kronisk. Henvisning til praksis.

Kjennelse av 20. september 2013. Ankesak nr. 13/00235. Ftrl. § 9-10. Stønad ved barn og andre nærstående sykdom. Pleiepenger til et medlem med omsorg for barn som er innlagt i institusjon. Potensielt livstruende tilstand. Saksforhold der rettigheter ble ansett å foreligge.

Vedtak om å avslå krav om pleiepenger ble omgjort slik at stønad ble tilstått i en periode på omtrent en og en halv måned. Rett før, og under perioden skjedde flere innlegginger for potensielt livstruende tilstander. Sammenhengende innlegging kunne vært aktuelt om ikke medlemmet hadde ytt tilsyn for barnet. Reglene i folketrygdloven § 9-10 ga da grunnlag for å tilstå stønad.

Kapittel 10. Stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet

Kjennelse av 28. juni 2013. Ankesak nr. 13/00865. Ftrl. § 10-6. Ytelser under medisinsk behandling - stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet. Krav til forsøk på eksponeringsterapi ved fobiar som hindrer bruk av offentlig transport.

Oppheving. Stønad til motorkjøretøy. Bilforskrifta § 3. Bruk av offentlig transportmiddel. Mann diagnostisert med agorafobi, sosial fobi og spesifikke fobiar. Retten var ikkje samd med ankemotparten i at det er eit ufråvikeleg krav om at det skal vere utført eksponeringsterapi opp mot bruk av kollektiv transport. Også andre typar behandlingar vil kunne utgjere adekvat behandling av fobiar knytt til bruk av offentlege transportmiddel. Medlemmen hadde over ein lengre periode gjennomført ei rekkje adekvate behandlingar for sine psykiske lidningar. Relevant spesialist gjorde greie for at det ikkje var forsvarleg å utsetje pasienten for eksponering i transportmiddel når han ikkje meistra eksponering i butikk, då sistnemnde vart vurdert å vere ei mindre provoserande eksponering enn for eksempel bussreise.

Kapittel 11. Arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader

Kjennelse av 18. oktober 2013. Ankesak nr. 13/01304. Ftrl. § 11-5.

Arbeidsavklaringspenger – nedsatt arbeidsevne. Praksis fra NAV om å stille krav til sjukdom av ein "viss varighet" som vilkår for ytelse.

Omgjering. Arbeidsavklaringspenger. Ftrl. §§ 11-13 jf. 11-5 og 11-6. Medleimen var samanhengande arbeidsufør etter ein uføregrad på 100, 50 og 100 prosent i sjukepengeperioden og tida etter denne. NAV syntes å ha lagt avgjerande vekt på at ei sjukmelding på seks veker ikkje førte med seg ein arbeidsuførleik av ein "viss varighet." Retten omtala utsegner i Ot. prp. nr. 4 (2008-2009) punkt 4.4.4.4, og la til grunn at ftrl. § 11-5 ikkje stiller opp noko varigheitsvilkår, anna enn at arbeidsevna må vere nedsatt i ein slik grad at vedkommande vert hindra i å behalde inntekstgjevande arbeid. Ved vurdering av arbeidsevna ved utløpet av sjukepengeperioden måtte medleimen sin helsesituasjon vurderast samla sett. Lagt til grunn at ro og kvile etter eit ribbeinsbrot for ein periode måtte reknast å ha fylt vilkåret i § 11-6 om å ha behov for behandling.

Kjennelse av 23. august 2013. Ankesak nr. 13/00752. Ftrl. § 11-13.

Arbeidsavklaringspenger. Opplysninger om helsesvikt tilsa at arbeidsevne over 50 prosent kunne foreligge ved endret motivasjon hos medlemmet.

Stadfestelse. Mann, 35 år, led av skuldersmerter og hadde funksjonelle somatiske symptomer. Slik retten oppfattet sykehistorien var han delvis preget av nedstemthet, mismot, fremtids pessimisme og demotivasjon. Retten antok at endring av innstilling og forventninger ville være helt nødvendig for bedring av tilstanden og funksjonen, men antok vidare at hvis dette først var oppfylt, vil han kunne komme i fullt arbeid med få, hvis noen begrensninger i aktiviteter og arbeidsoppgaver. Retten var enig i at hans arbeidsevne ikke var nedsatt med minst halvparten, og at han ikke fylte vilkårene for rett til arbeidsavklaringspenger.

Kjennelse av 7. juni 2013. Ankesak nr. 13/00324. Ftrl. § 11-13. Arbeidsavklaringspenger.

Kravet til halvt nedsatt arbeidsevne når det er tilstått uførepensjon fra folketrygden.

Oppheving og hjemvisning. Vedkommende var tilstått 75 prosent uførepensjon og utnyttet sin restarbeidsevne i selvstendig næringsvirksomhet, som senere gikk konkurs. NAV mente hans restarbeidsevne ikke var nedsatt med minst halvparten. Retten mente dette var en uriktig lovforståelse. I og med at han var innvilget 75 prosent uførepensjon var det på det rene at hans arbeidsevne var nedsatt med minst halvparten. At vurderingen skulle skje i forhold til 37,5 timers stilling framgikk også av Arbeids- og velferdsdirektoratets retningslinjer.

Kapittel 12. Uførepensjon

Kjennelse av 18. oktober 2013. Ankesak nr. 13/01320 . Ftrl. § 12-7. Uførepensjon - nedsatt inntektsevne, uføregrad. Varighetskrav- kronisk tretthetsyndrom.

Stadfestelse av vedtak om å avslå krav om uførepensjon fra kvinne med diagnosen CFS/ kroniske tretthetsplager, født i 1977. Det var ikke grunn til tvile på at kvinnen var sterkt plaget. Retten kom likevel til at kvinnens sykehistorie bygde opp under at kvinnens erfaringer, tolkninger og forventninger spilte sterkt inn på hvordan hun opplevde seg selv og sin funksjonsevne. Kvinnens tilstand hadde vedvart i mange år, og dette - slik NAV også påpekte, indikerte dårlig prognose. Som NAV gikk retten samtidig ut fra at personer som har hatt CFS i lang tid, erfaringsmessig likevel kan gjenvinne betydelig og noen ganger helt normal

funksjon. Så lenge kvinnen bare var 36 år gammel, kognitiv atferdsterapi ikke syntes å ha vært tilstrekkelig forsøkt, og hun til tross for periodevis betydelige plager også til tider hadde fungert godt, var retten enig med NAV i at det på nåværende tidspunkt ikke var grunnlag for varig uføreytelse.

Kapittel 12. Yrkesskadedekning

Kjennelse av 20. desember 2013. Ankesak nr. 13/01761. Ftrl. § 13-3. Yrkesskade – arbeidsulykke. Utvidet ulykkesbegrep – spørsmål om usedvanlig belastning ved fysisk krevende arbeidsprestasjon.

Vedkommende arbeidet som maskinmann i Nordsjøen da han som følge av ryggsmarter falt sammen i forbindelse med utskifting av en oljekjøler. Retten kunne ikke se at det hadde inntruffet noe uventet eller ulykkesartet. Arbeidsoperasjonen, om enn sjeldent forekommende, lå innenfor arbeidsbeskrivelsen. Skadenære opplysninger tilsa ikke at det hadde vært stress/tidspress. De var også to om oppgaven, med tid til å vurdere teknikk og motstand, og utføre en kontrollert manøver. Det var ikke sannsynliggjort at rørtangen glapp, slik det senere ble hevdet. Ellers ble det lagt til grunn at det var kjent at rørstykket som skulle løsnes, hadde rustet fast, og at det nettopp derfor ble tatt høyde for dette gjennom forsøk på å løsne dette ved bruk av rørtang. Andre uforutsette omstendigheter som vridning el. forelå ikke. Skadens art og alvorlighet tilsa ikke at kraftanstrengelsen alene kunne anses for en usedvanlig påkjenning slik som i LE-2005-150043. Slik hendelsen var beskrevet, var det svært lite sannsynlig at kreftene hadde vært sterke nok til å medføre ryggbrudd. Dersom han likevel faktisk pådro seg dette som følge av prosedyren, anså retten at dette i all hovedsak måtte tilskrives svak benbygning.

Kjennelse av 19. april 2013. Ankesak nr. 13/00188. Ftrl. § 13-6. Yrkesskade – Arbeidstakere. Dekning ved skade oppstått 22. juli 2011 utenfor arbeidssted i regjeringskvartalet.

Stadfestelse. Vedkommende hadde den 22. juli 2011 forlatt arbeidsstedet i en av regjeringsbygningene etter endt arbeid, og var på vei ned fra Einar Gerhardsens plass gjennom Eva Kolstads gate mot Pløens gate. Bomben smalt da han var kommet fram til Torggt/Youngstorget. Ved sprengningen knuste vindusruter i et stort område. Folketrygdloven § 13-6 bestemmer at yrkesskadedekningen gjelder mens arbeidstakeren er "på arbeidsstedet". Dette vilkåret ble ikke ansett oppfylt. NAV hadde lagt til grunn at det foreligger en forhøyet risiko for terrorangrep mot regjeringskvartalet, og mener at begrepet "arbeidsstedet" må utvides i forhold til den vanlige normen - da til et område som ligger "innenfor arbeidsgivers naturlige tiltakssfære". En slik utvidelse måtte antas å begrenses til å gjelde ved hendelser som er en konsekvens av den særlige risikoen. Retten mente vedkommende var kommet så langt unna regjeringsbygningene at den risikoen han var utsatt for måtte likestilles den risikoen allmennheten var utsatt for.

Kapittel 14. Ytelser ved fødsel og adopsjon

Kjennelse av 26. juli 2013. Ankesak nr. 13/00811. Ftrl. § 14-5. Ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon. Foreldrepenger – generelle bestemmelser. Rett til ytelse før farskapet er fastslått.

Oppheving av vedtak om å avslå krav om foreldrepenger. Saka gjaldt krav om foreldrepengar frå far, for barn født av surrogatmor i India. Som følge av at det tok over to år før farskapet til far vart fastsett, var stønadperioden gått ut då far sette fram krav. Han fekk dermed avslag på krav om foreldrepengar, og NAV viste til at retten til foreldrepengar først oppsto ved fastsetjing av farskapet. Retten var ikkje samd med NAV når det gjaldt på kva tidspunkt retten til foreldrepengar oppsto, og viste til dom frå Gulating lagmannsrett samt tidlegare ankesak frå Trygderetten med nummer 12/01247. Det vart der lagt til grunn at fastsetjing av farskap har tilbakeverkande kraft, noko retten slutta seg til. Retten hadde derimot ikkje tilstrekkeleg grunnlag til å vurdere om dei resterande vilkåra for foreldrepengar var oppfylt, då det var uklart om far hadde sett fram krav i perioden før farskapet vart fastsett. Retten oppheva difor vedtaket.

Kjennelse av 25. januar 2013. Ankesak nr. 12/01569. Ftrl. § 14-11.

Ytelser ved fødsel, svangerskap og adopsjon. Utsettelse av uttak av fedrekvote.

Kvinnen får nytt barn med annen far.

Oppheving. En mann fikk ikke ta ut resterende fedrekvote fordi barnets mor hadde fått nytt barn - da med en annen mann. Etter rettens oppfatning trakk uttalelser i forarbeidene i retning av å gi vedkommende rett til å ta ut fedrekvoten. De grunnene som angis i forarbeidene for at fedrekvoten skal bortfalle når nytt barn blir født slår ikke til i et tilfelle som dette. Det utløses ingen nye rettigheter for vedkommende ved fødselen av barn nummer to. Ved fødsel nr to er det faren til barn nummer to som eventuelt vil få rettigheter i forbindelse med den nye fødselen. Retten tok ikke stilling til om de øvrige vilkårene for fedrekvote var oppfylt.

Kapittel 15. Stønad til enslig mor eller far

Kjennelse av 1. februar 2013. Ankesak nr. 12/01972. Ftrl. § 15-6. Enslig forsørger- overgangsstønad. Rettigheter under førstegangstjeneste.

Stadfestelse. Kvinne født i 1990 fikk med henvisning til NAVs rundskriv avslag på krav om overgangsstønad og stønad til barnetilsyn under førstegangstjeneste. Retten fant ikke grunn til å skille mellom verneplikt og frivillig førstegangstjeneste for kvinner. Kvinner påtar seg tjenesteplikt og får under tjenesten samme rettigheter og plikter som menn. Med stønader fra Forsvaret har enslige forsørgere under førstegangstjeneste, kvinner og menn, et økonomisk grunnlag for å gjennomføre tjenesten. Forsvarets stønader overlapper delvis de omsøkte ytelser. Retten mente avslaget verken var diskriminerende eller urimelig. Utdanningsformålet ved tjenesten ga ikke grunnlag for stønad til enslig forsørger. Et tilståelsesvedtak bygget på feil lovanvendelse og var ugyldig, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

Kjennelse av 20. desember 2013. Ankesak nr 13/01378. Ftrl. § 15-6.

Enslig forsørger- overgangsstønad. Stans ved manglende innsending av meldekort.

Utvidet overgangsstønad i forbindelse med arbeidssøking ble stanset med tilbakevirkende kraft med den begrunnelse at vedkommende ikke hadde levert meldekort til NAV. Retten kom til et annet resultat. Retten viste til at slike saker etter praksis behandles på samme måte som saker etter folketrygdloven § 15-8 første ledd bokstav c). Denne bestemmelsen viser til § 4-8 første til tredje ledd, men ikke til fjerde ledd som omhandler bortfall av stønad ved unnlatt melding. Det følger også av forarbeider og retningslinjer til § 15-8 at det i disse tilfellene ikke skjer automatisk stans av stønaden, men at opphør i tilfelle skjer etter reglene i § 22-12. Det er forutsatt at vedkommende får anledning til å rette opp eventuelle feil. Retten fant at NAV her ikke hadde anvendt relevant hjemmel eller fulgt gjeldende retningslinjer. Omgjøring.

Kapittel 17. Ytelser til gjenlevende ektefelle

Kjennelse av 6. september 2013. Ankesak nr. 13/00877. Ftrl. § 17-10. Gjenlevende ektefelle. Ytelser til gjenlevende skilt person. Vilkåret om å være "delvis forsørget."

Omgjøring. Kvinne var gift med avdøde i over 25 år. Etter skilsmisse ble det inngått avtale om et bidrag på kr 170 000 per år. Ved siden av dette hadde vedkommende på dødsfallstidspunktet arbeidsinntekter omlag kr 340 000 per år. NAV hadde lagt til grunn at arbeidsinntekter utover 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (2 G) på dødsfallstidspunktet uten videre avskar rett til gjenlevendepensjon. Retten var ikke enig i dette, og mente at en slik regel ikke kan oppstilles på grunnlag av lovtekst og forarbeider. Heller ikke rundskrivet ga grunnlag for en slik entydig regel. Derimot var det forholdet mellom bidraget og andre inntekter som skulle vurderes. Retten kom til at bidraget utgjorde en betydelig del av hennes forsørgelse. Hun var derfor "delvis forsørget" av dette. Retten skulle ikke ta stilling til beregning av pensjonen, herunder avkorting mot arbeidsinntekt etter ftrl § 17-8, men bare om rett til pensjon i utgangspunktet forelå.

Kapittel 22. Utbetaling

Kjennelse av 30. november 2012. Ankesak nr. 12/01800. Ftrl. § 22-15.

Forvaltningsmessige bestemmelser – tilbakekreving etter feilaktig utbetaling. Størrelsen på skylddelingsprosent. Betydningen av forvaltningens saksbehandlingstid ved skylddelingsvurderingen.

Tilbakekreving av feilutbetalt grunnpensjon og barnetillegg. Delvis omgjøring. Vedkommende opplyste til NAV i august 2008 om at hans ektefelle i inneværende år ville tjene mer enn den inntektsgrensen som var fastsatt for at ny beregning av ytelsene skulle skje. Han fikk imidlertid ikke vite av ektefellen hva hun tjente, og hun nektet å opplyse det til ham. NAV reagerte innledningsvis på hans telefonhenvendelse ved å sende brev til ham om saken, men innhentet ikke opplysninger fra ektefellens arbeidsgiver. Det tok 15 måneder før vedtak om stans og endring av ytelsen ble truffet, og ytterligere 16 måneder før vedtak om tilbakekreving ble fattet. Retten fant at NAV burde reagert tidligere. Med henvisning til praksis fastsatte retten skylddeling for beløp utbetalt mer enn seks uker etter at vedk. hadde gitt melding om ektefellens overskridelse av inntektsgrensen. Retten fant etter gjennomgang av praksis om størrelsen på reduksjonen ikke grunn til å fravike denne, som tilsa halvering av beløpet for den perioden skylddeling skulle finne sted.

Kjennelse av 10. mai 2013. Ankesak nr. 12/2317. Ftrl. § 22-15.

Forvaltningsmessige bestemmelser – tilbakekreving av feilaktig utbetalt stønad.

Feilutbetaling som følge av endring i skatteregler.

Stadfestelse. Medlemmet var selvstendig næringsdrivende og drev utleie av eiendom. Han mottok alderspensjon fra folketrygden, som var behovsprøvet mot inntekt fordi han var mellom 67 og 70 år. Han fortsatte å ha leieinntekter. Grunnet endring i skattelovgivningen med virkning fra skatteåret 2006, ble slike inntekter regnet som pensjonsgivende inntekt i folketrygdlovens forstand, jf, folketrygdloven § 3-15. Han opplyste ikke om at han fikk mye høyere pensjonsgivende inntekt fra og med 2006 - men NAV oppdaget dette ved inntektskontroll på et senere tidspunkt. NAV omgjorde vedtak om rett til alderspensjon, og krevet tilbakebetalt mottatt pensjon fra og med oktober 2007 - da grunnlagt i at han ved å ha fått skatteoppgjøret for 2006 var blitt klar over at leieinntektene var sett på som Pensjonsgivende inntekt. Retten stadfestet vedtak om tilbakebetaling med henvisning til at han burde ha gjort seg kjent med de nye skattereglene og at han fra oktober 2007 måtte anses å ha forårsaket feilutbetalingen ved ikke å gi NAV beskjed om økingen i sin pensjonsgivende inntekt. Det ble ikke ansett å foreligge særlige grunner som talte mot at NAV krevet for meget utbetalt pensjon tilbake.

Kjennelse av 8. februar 2013. Ankesak nr. 12/02149. Ftrl. § 22-17 a.

Forvaltningsmessige bestemmelser – renter og rentetillegg ved tilbakekreving av feilutbetalinger. Feilutbetaling med grunnlag i unnlatt opplysning om inntektsendring.

Uenighet i retten om kravet til grov uaktsomhet var oppfylt. Uttalelser om praksis i Trygderetten.

Stadfestelse. Dissens. Tilbakekreving av for mye utbetalt overgangsstønad. Rentetillegg. Ftrl. § 22-15 og § 22-17 a. Kvinne, 37 år, mottok for mye overgangsstønad i nærmere to år. Hun måtte sies å ha vært tilstrekkelig orientert om meldeplikt ved mer enn 10 prosent endring av inntekt. Det ble lagt til grunn at hun ikke hadde informert NAV da dette skjedde. Et flertall i retten mente at hun hadde handlet grovt uaktsomt ved ikke å informere NAV, at det ikke var grunnlag for å redusere tilbakebetalingskravet og at det var grunnlag for å ilegge rentetillegg på tilbakekrevingens beløp. Praksis i Trygderetten framsto inkonsistent. Det ble vist til flere kjennelser der det ble slått fast grov uaktsomhet i liknende situasjon. Det å la være å gi opplysninger måtte etter flertallets syn likestilles det å gi uriktige opplysninger. Gjennom gjentatte utbetalingskvitteringer var kvinnen gitt opplysning om opplysningsplikt ved inntektsendring. Mindretallet mente at det ikke forelå grov uaktsomhet, at dette hadde støtte i praksis i Trygderetten i de fleste liknende sakene og at grunnlag for å pålegge rentebetaling derfor ikke forelå.

Lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven)

Kjennelse av 15. mars 2013. Ankesak nr. 13/00104. Samordningsloven § 29 nr. 2. Annet – kommunale pensjonskasser. Samordning mellom folketrygdstønad og ytelse fra tjenestepensjonsordningen. Tilbakekreving med grunnlag i samordningsloven krevde kjennskap til at folketrygdutbetalingen var for høy.

Krav om tilbakebetaling av for mye utbetalt tjenestepensjon på grunn av manglende samordning. Samordningsloven § 29 nr. 2. Oppheving og hjemvisning. Medlemmet hadde fått økt sin ytelse fra folketrygden med tilbakevirkning. NAV avvendet ikke noe refusjonskrav fra tjenestepensjonsordningen før en etterbetalt ytelsen til medlemmet. Medlemmet hadde forsømt å melde fra til tjenestepensjonsordningen, som av den grunn hadde dekket sitt tap ved trekk i løpende ytelse. Retten var enig med medlemmet i at hun ikke kunne holdes ansvarlig for den del av feilutbetalingen som hadde skjedd før hun ble kjent med økningen av hennes ytelse fra folketrygden. Fordi det ikke framgikk nøyaktig fra hvilket tidspunkt hun var blitt kjent med endringen, valgte retten å oppheve det påankede vedtak og hjemvise saken til ny behandling.

Offentlig tjenestepensjon

Kjennelse av 7. juni 2013. Ankesak nr 13/01063. Pensjonsberegning – samordning. Pensjonsordningen hadde adgang til å samordne med ikke utbetalt alderspensjon fra folketrygden.

Stadfestelse. Oslo pensjonsforsikring hadde gjort samordningsfradrag for vedkommendes alderspensjon fra folketrygden, selv om hun ikke mottok slik pensjon. Samordningsloven åpnet for samordning med ytelse en person kunne få fra folketrygden. Det var ikke noe vilkår at vedkommende faktisk mottok pensjon fra ordningen. For alderspensjonens del var det likevel stilt opp et krav om at det ikke kunne gjøres samordningsfradrag før måneden etter fylte 67 år. Videre åpnet vedtektene i den aktuelle pensjonsordningen for at det kunne bestemmes at det skulle skje samordning fra denne måneden. Vilårene for samordning var da oppfylt i saken.

Kjennelse av 22. februar 2013. Ankesak nr 12/1151.

Vedtekter for kommunal tjenestepensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) § 12-4. Trygderettsloven kap I – Trygderettens saklige myndighetsområde. Lagt til grunn at Trygderetten kunne prøve vedtak om motregning etter feilaktig utbetaling fra Kommunal Landspensjonskasse (KLP). ”Femmedlemskjennelse.”

Stadfestelse, dels med dissens. Medlemmet hadde i perioder jobbet mer enn forutsatt i pensjonsvedtaket, men i andre perioder hadde han krav på høyere pensjonsytelse enn hva som var utbetalt. Retten var satt med fem medlemmer da KLP hadde trukket i tvil om Trygderetten hadde kompetanse til å prøve spørsmålet om motregning. Retten mente at det ikke forelå regler som avskar slik prøving. Vedtak om tilbakekreving av for mye utbetalt tjenestepensjon, samt vedtak om oppgjør i form av motregning ble stadfestet. Et mindretall på to rettsmedlemmer mente det var grunnlag for skylddeling.

Lov om barnetrygd (barnetrygdloven)

Kjennelse av 28. juni 2013. Ankesak nr 13/00598. Btrl § 9.

Barnetrygd – utvidet barnetrygd. Utvidet barnetrygd til barn i bofellesskap.

Oppheving. Gutt født i 1995 med asylsøkerstatus bodde i bofellesskap. Vergen søkte om utvidet barnetrygd. NAV avsto fordi boforholdet ikke kunne regnes som egen bolig, og han ikke ble trukket for husleie og strøm. Retten viste til Arbeids- og velferdsdirektoratets retningslinjer. Retten anså det vesentlige å være om barnet bodde alene, og viste i den sammenhengen til Justis og beredskapsdepartementets brosjyre/veiledning til verger for enslige mindreårige asylsøkere, rundskriv G-0343 B/2003, avsnittet om barnetrygd, der det heter at "Reglene om barnetrygd er praktisert slik at enslige mindreårige som bor alene kan få utvidet barnetrygd." Retten viste videre til at det var lagt frem bekreftelse på at søkeren ble trukket for husleie og strøm. Det var også påstått usaklig forskjellsbehandling, uten at NAV hadde vurdert eller kommentert dette.

Kjennelse av 6. desember 2013. Ankesak nr 13/01852. Btrl. § 9.

Barnetrygd – rett til barnetrygd. Barnetrygd til beredskapshjem i den statlige barneverntjenesten – krav til varighet av opphold.

Omgjøring. Etter at to barn hadde bodd i beredskapshjem hos vedkommende i nærmere fem måneder, satte hun fram krav om barnetrygd. Kravet ble innvilget med virkning fra den fjerde hele kalendermåned etter at barna ble innskrevet i beredskapshjemmet. NAV la til grunn at retten til barnetrygd først oppsto når barna hadde bodd i beredskapshjemmet i tre måneder, og at virkningstidspunktet derfor måtte settes til den første dag i måneden etter at denne perioden var gått. En gjennomgang av foreliggende rettskilder og faktiske forhold tilsa at det ikke gjaldt noe slikt vilkår. NAV kunne ha grunn til å avvente utbetaling inntil boforholdet var å anse som "fast", men spørsmålet om utbetaling er et annet spørsmål enn hvilket tidspunkt rett til barnetrygd oppstår på. NAVs rundskriv kunne ikke leses slik at det innskrenker retten til barnetrygd utover de vilkår som følger av loven – da også vilkårene for etterbetaling.

8. Perspektivet fremover

2013 var et meget godt år for Trygderetten. Vi overoppfylte så godt som alle mål. Bare på ett punkt lyktes vi ikke helt; restansene økte noe. På ingen måte til noe urovekkende nivå; antall restanser ved årets utgang var blant de laveste i Trygderettens historie. Men tilstrekkelig til at saksbehandlingstiden vil kunne komme til å øke noe igjen i 2014.

NAV har i løpet av 2013 foretatt en spesialisering og sentralisering av saksbehandlingen både i førsteinstansen og klageinstansen. Klageinstansen ble også tilført ekstra ressurser. I tillegg er klageinstansen tilført ytterligere ressurser i 2014 med sikte på å bygge ned restansene, spesielt på uføreområdet foran introduksjonen av den nye uføretrygden fra 1. januar 2015.

Disse tiltakene vil kunne få betydning for Trygderetten både på kort og lang sikt. På lang sikt er det grunn til å tro at spesialiserings- og sentraliseringstiltakene vil ha som effekt en noe strammere praksis, iallfall på enkelte områder. Spesielt gjelder dette på uføreområdet, der den for tiden ytterst begrensede mengde med ankesaker indikerer at praksis har vært temmelig liberal. Det er nærliggende å vente en viss vekst i ankesakene som følge av tilstrammingen.

Tildelingen av ekstra ressurser til NAV Klageinstans innebærer at denne veksten vil komme fortere, og for en periode bli sterkere, enn det som svarer til "normalsituasjonen". Også på kort sikt peker uføreområdet seg ut som en særskilt utfordring, ved den særskilte prioritet dette området er forutsatt gitt i klageinstansen.

En saksinngang i 2014 på rundt 3 500 saker er ikke urealistisk. Det innebærer i såfall en vekst på rundt 40 % i løpet av to år. Selv om en økt saksinngang representerer en stimulans til økt produksjon, og selv om vi hele tiden ser etter mulighet til å effektivisere vår saksavvikling, vil dette neppe i seg selv være tilstrekkelig til å håndtere tilstrømningen.

Gitt at våre budsjetttrammer gir rom for det, kan det være aktuelt med en bemanningsøkning for en periode. Dette vil avhjelpe situasjonen på sikt, men vil neppe kunne komme fort nok til å holde tritt med en rask og sterkt økende saksinngang. Særlig gjelder dette på fagkyndigesiden som vil komme under et spesielt press ved en kraftig økning i antall uføresaker.

Disse faktorene peker i retning av en restanseoppbygging også i 2014. Dette vil igjen slå ut i saksbehandlingstiden, men først for alvor i 2015. Fortsatt tror vi Trygderettens saksbehandlingstider vil være konkurransedyktig sammenliknet med andre uavhengige anke-/klageorganer, domstoler eller ikke. Men vi vil neppe være helt der hvor vi ønsker å være.

9. Økonomi/regnskap

Kap. 606 post 01 Trygderetten		
Budsjettramme 2013 inkl. overførte midler (tall i hele 1000)		69 268
REGNSKAP 2013:		
Post 01 11	Organiserte stillingshjemler	41 375
Post 01 12	Ekstrahjelp	58
Post 01 16	Vikarer/engasjement	1 040
Post 01 17	Sakkyndig bistand	9
Post 01 18	Statens pensjonskasse	4 651
Post 01 18	Arbeidsgiveravgift	6 353
Sum post 01 1		53 488
Post 01 21	Inventar, utstyr	928
Post 01 22	Forbruksmaterieil	1 530
Post 01 23	Kurs, reiseutgifter m.m.	1 221
Post 01 24	Kontortjenester m.m.	1 430
Post 01 25	Konsulenttjenester	2 666
Post 01 25	Konsulenttjenester, refusjon fra nemndene	- 552
Post 01 26	Vedlikehold faste avtaler, programvare	1 667
Post 01 27	Vedlikehold og drift av maskiner	328
Post 01 28	Vedlikehold av bygg/anlegg	136
Post 01 29	Bygningens. drift, lokalleie	5 080
Post 01 29	Lokalleie, nemndenes andel	- 924
Sum post 01 2		14 987
Sum post 01 1 og 01 2 Trygderetten		68 475
5702 18	Refunderte sykepenger	- 665
5702 16	Refunderte foreldrepenger	- 1 425

TRYGDERETTEN

Besøksadresse: Grønlandsleiret 27
Postadresse: P.b. 8022 Dep.
0030 OSLO

Telefon: 23 15 95 50
Telefaks: 23 15 96 00

E-post: trygderetten@trygderetten.no
Hjemmeside: www.trygderetten.no
Design og produksjon: www.kursiv.no